

ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ
Η κυρίαρχή εμπειρία -

Στο μεγάλο σε όγκο έργο του Κάρλ Μαρξ υπάρχουν θέσεις τεράστιας σημασίας για την θεμελίωση της αισθητικής που στηρίζεται κι' αναπτύσσεται πάνω στο φιλοσοφικό θεμέλιο του διαλεκτικού και ιστορικού υλισμού. Της επιστημονικής δηλαδή αισθητικής που έχει σαν αφετηρία της την αναγνώριση της ανθρώπινης δραστηριότητας σαν βάση της αισθητικής θέσης του ανθρώπου έναντι του κόσμου. Της αισθητικής εκείνης που ερμηνεύει την εμφάνιση της καλλιτεχνικής δημιουργίας με βάση, όπως τόνιζε ο Μάρξ, τους νόμους του ωραίου, νόμους, όπου εκφράζονται οι αντικειμενικές νομοτέλειες και ιδιότητες του υλικού κόσμου.

Είναι, υποδεικνύει ο Μάρξ και η τέχνη, παρά τις έντονες ιδιομορφίες της, κοινωνικό φαινόμενο κι' οι νόμοι της υλικής παραγωγής έστω κι' έμμεσα επενεργούν στην καλλιτεχνική δημιουργία και στον καλλιτέχνη.

Απ' εδώ προχώρησε ο Μάρξ στο να καταδείξει, ότι στις συνθήκες της καπιταλιστικής ανάπτυξης καταλύεται η ενότητα που δένει την εργασία, την δημιουργία και την αισθητική απόλαυση.

"Η καπιταλιστική παραγωγή, τόνιζε, είναι εχθρική προς ορισμένες μορφές πνευματικής παραγωγής όπως είναι λ.χ. η τέχνη και η ποίηση".

"Όπως ο μυθικός βασιλιάς Μίδα μετέτρεπε το κάθε τι, που άγγιζε σε χρυσάφι με τον ίδιο τρόπο και ο καπιταλισμός μετατρέπει σε εμπόρευμα το κάθε τι συμπεριλαμβανομένων και των έργων τέχνης.

Μια άλλη κεφαλαιώδης θέση του Μάρξ, που πέρασε στο οπλοστάσιο της αισθητικής* είναι η θέση, ότι η τέχνη διαθέτει μεγάλη ισχύ γνώσης. Όλοι οι μεγάλοι δημιουργοί, τόνιζε, στρέφονταν προς μια πολύπλευρη και αληθινή αναπαράσταση της πραγματικότητας και το κριτήριο του μεγαλείου της τέχνης τους ήταν πάντα η πληρότητα και η πειστικότητα στην αντανάκλαση της ζωής σ' όλες της τις πτυχές.

Απ' αυτής της πλευράς εκτιμούσε πολύ την προσφορά λ.χ. των Άγγλων μυθιστοριογράφων του 19ου αιώνα, του Ντίκενς, του Ταικνέϋ,

της Μπροντέ στην αποκάλυψη των πολιτικών και κοινωνικών δεδομένων της εποχής τους όπως επίσης και την προσφορά του Ονορέ Ντε Μπαλζάνι, που είχε κατορθώσει να δώσει μέσα από το έργο του μια πιο πιστή εικόνα της γαλλικής κοινωνίας απ' όσο οι κοινωνιολόγοι και οι ιστορικοί.

Η τέχνη, σύμφωνα με τον Μαρξ, είναι σε θέση να διεισδύσει μέσα στο βάθος των πραγμάτων το ίδιο όπως και η επιστήμη. Είναι σε θέση μέσα από την δημιουργία ανθρώπινων=χαρακτήρων και μέσα από το ξεδίπλωμα συγκρούσεων ν' αποκαλύψει τους νόμους της κοινωνικής ανάπτυξης.

Γι' αυτό ακριβώς και η μαρξιστική αισθητική θέτει τα προβλήματα του ρεαλισμού στην τέχνη στο επίκεντρο της προσοχής της. Ο ρεαλισμός, όπως τόνιζε ο Μαρξ, είναι ειλικρινής η καλλιτεχνική μέθοδος, που εξασφαλίζει την πιο βαθειά γνώση του πραγματικού κόσμου. Γι' αυτό και η κάθε προσπάθεια αναγωγής σε κύριο του τυχαίου, του συμπτωματικού και του μη ουσιαστικού υποσπάπτει τα θεμέλια της πραγματικής τέχνης.

Οι απαιτήσεις του Μαρξ για την σε βάθος διείσδυση στην αντικειμενική πραγματικότητα συνοδεύονταν από προειδοποιήσεις γι' αποφυγή της σχηματικότητας στην καλλιτεχνική ανάπτυξη αυτής της πραγματικότητας. Το καθήκιο της γνώσης και μέσο του έργου τέχνης δεν βρίσκεται μονάχα στην ερμηνεία του κόσμου αλλά πάνω απ' όλα στην αλλαγή του.

Ο Μαρξ φρόντιζε και στην πρακτική του δράση να επισημάνει και να ενθαρρύνει τα πρώτα ειλικρινή σπέρματα της προλεταριακής τέχνης, που έκαναν την εμφάνισή τους στις μέρες του.

Τα σπέρματα της προλεταριακής τέχνης που εμφανίστηκαν εν όσω αιόμα ζούσε ο Καρλ Μαρξ βρήκαν πρόσφορο έδαφος κι' ευδοκίμησαν κατοπινά σε τέτοιο βαθμό που η τέχνη που προσπαθεί ν' αλλάξει τον κόσμο να κατέχει σήμερα ουσιαστική καθοριστική θέση στον χώρο του οικοδομήματος του καπιταλιστικού κόσμου. Αφού φυσικά ~~ήταν~~ ^{έχνε} κυρίαρχη στις χώρες, που μπήκαν ήδη στον δρόμο της σοσιαλιστικής ανάπτυξης.

Ο Μαρξ και ο Λένιν αργότερα έδωσαν ιδιαίτερο βάρος στην μελέτη των εννοιών βάση κι' οικοδομήματα, όπου εμπίπτει το σύνολο των

ιδεολογικών σχέσεων, απόψεων και θεσμών συμπεριλαμβανομένων των νόμων, της ηθικής, της θρησκείας, της φιλοσοφίας, της τέχνης. Στις ταξινές κοινωνίες ή ανταγωνιστική φύση της βάσης αντανακλάται εξ' ίσου και στο εποικοδόμημα, όπου μεταφέρεται η σύγκρουση των διαφορετικών τάξεων και κοινωνικών ομάδων χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι ιδέες και οι αντιλήψεις γεννιούνται αυτόματα αντανακλώντας την βάση και την οικονομική πραγματικότητα.

Ο Λένιν αναφερόμενος στην αστική κοινωνία τόνιζε, ότι "στον κάθε εθνικό πολιτισμό υπάρχουν έστω και μη ανεπτυγμένα στοιχεία δημοκρατικού και ~~σοσιαλιστικού~~ σοσιαλιστικού πολιτισμού γιατί σε κάθε έθνος υπάρχει εργαζόμενη και εκμεταλλευόμενη μάζα σε συνθήκες ζωής της οποίας αναπόφευκτα δημιουργούν ιδεολογία δημοκρατική και σοσιαλιστική."

Η σχέση ανάμεσα στην βάση και το εποικοδόμημα έχει διαλεκτικό χαρακτήρα. Το εποικοδόμημα ~~γεννιέται~~ γεννιέται από μια συγκεκριμένη βάση, επιδρά πάνω της είτε άμεσα (πολιτική) είτε έμμεσα (φιλοσοφία, τέχνη κλπ.) και μερικά στοιχεία του μπορούν να επιζήσουν και πέρα από την εποχή, που τά γέννησε. Γεγονός που ωφείλεται και στην ανισόμορη ανάπτυξη πλευρών του εποικοδομήματος. Επιβιώνει όμως ταυτόχρονα και κάθε τι που ναί προοδευτικό στον χώρο του πνευματικού πολιτισμού, εξασφαλίζοντας έτσι την διαδοχή και την συνέχεια.

Η έλλειψη επαρκών βοηθημάτων γύρω από την ιστορία της κυπριακής τέχνης, και της λογοτεχνίας αλλά και των άλλων μορφών της, δεν μας δίνει την δυνατότητα να παρανοηθούμε την επαναστατική τέχνη στην Κύπρο στην περίοδο της εμφάνισης της και της κατοπινής της πορείας. Έχουμε υπόψη μας μονάχα ονόματα, ξεχωριστά βιβλία, συνεργασίες σ' εφημερίδες και περιοδικά.

Στις ανέκδοτες ακόμη "Ρίζες" του ο Γιάννης Λεβίης φωτίζοντας την δεκαετία του 20-30 από της πλευράς της εμφάνισης κυρίως του οργανωμένου εργατικού κινήματος και του Κομμουνιστικού Κόμματος, δίνει και πολύτιμα στοιχεία για τις ζυμώσεις που συντελούνταν τότε μέσα στα γράμματα και τις τέχνες.

Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στον αγώνα για την δημοτική, πουχε βαθειά κοινωνικό, προοδευτικό περιεχόμενο και στον οποίο είχε

ενταχθεί μ'αριετή για την εποχή μαχητικότητας κι'ο ίδιος ο συγγραφέας.

Το 1922 ο "Πυρσός", που σε κάποιο στάδιο έγινε όργανο του Εργατο-Αγροτικού (Κομμουνιστικού) Κόμματος - έτσι είχαν αποκαλέσει τον προκομπό του ΚΚΚ - δημοσίεψε, σύμφωνα με στοιχεία του Γιάννη Λέβη, εργατικά ποιήματα του Παύλου Κριναίου ένα από τα οποία μάλιστα με τον τίτλο "Απεργία" ήταν αφιερωμένο στο Εργατικό Κέντρο Λεμεσού.

Εξαιρετικό για μια άμεση προσέγγιση ενός κιναιόφιλου δέματος!

Μια πιο οργανωμένη προοδευτική πνευματική προσπάθεια αναλαμβάνεται από τον Γιάννη Λέβη και τον Λεβέντιο Χαυμούζιο το 1923 με την καθιέρωση τακτικής φιλολογικής σελίδας στην εβδομαδιαία "Σάλπιγγα", όπου οι προοδευτικές ιδέες δίνουν μια πιο συστηματική μάχη τώρα στα πνευματικά ζητήματα. Την περίοδο της "Σάλπιγγας" ο Γιάννης Λέβης θα ξεκινήσει μια πολεμική ενάντια σ'αντιλήψεις που είχαν διατυπωθεί για την δήθεν "αντιπονητική κι'αντιπνευματική φύση του Κύπριου" και τούτο για να υποστηρίξει, ότι άλλοι φτάνε για το πνευματικό και μορφωτικό επίπεδο του λαού κι'ότι επιβάλλεται μια εισστρατεία πολιτιστική με όπλο την ζωντανή γλώσσα έτσι που να φτάνουν παντού όλα τα μηνύματα και οι ιδέες.

Τον επόμενο χρόνο, το 1924, γίνεται ένα άλμα στην προοδευτική πνευματική ζωή του νησιού με την εμφάνιση και πάλι με πρωταγωνιστές τους Λέβη και Χαυμούζιο, της "Αβγής", του πρώτου καθαρά λογοτεχνικού περιοδικού της Κύπρου, που φιλοδοξούσε να ξυπνήσει τις ψυχές ενάντια στην "Τυφλή άρνηση και το στενοκέφαλο πεύμα".

Εδώ σ'αυτό το περιοδικό δημοσιεύτηκαν, ανάμεσα στ'άλλα, ενδιαφέροντα κείμενα και κριτικά σημειώματα, που τα διαπερνά η μαρξιστική, διαλεκτική σκέψη. Τέτοια υπήρξαν λ.χ. τα σημειώματα του Χρ. Χριστοδουλίδη, μέλους τότε των πρώτων Κομμουνιστικών πυρήνων, και αδερφού του πρώτου γραμματέα του ΚΚΚ Κώστα Σιελέα.

Το ότι ο Χρ. Χρ. είχε μελετήσει Μαρξισμό φαίνεται κι'από ένα άρθρο του, όπου τονίζε ότι "η πνευματική και ψυχική ειδηύωση μιας εποχής εξαρτάται απόλυτα από όρους υλικούς, από το κοινωνικό καθεστώς, το οποίο πάλι εξαρτάται από το σύστημα το οικονομικό που ισχύει". Και πρόσθετε: "Δεχόμαστε λοιπόν την αρχή, ότι ο καλλιτέχνης είναι δημιούργημα της εποχής και δεν ειφράζει παρά μόνο το αίσθημα της εποχής του".

Υπογράμμιζε ο κριτικός του περιοδικού την ανάγκη ένα έργο τέχνης να διαθέτει ιδεολογικό υπόβαθρο. "Σήμερα - έγραφε - απαιτούμε από τον ποιητή ένα σύνολο φιλοσοφικό, μια παγιοσμιακή θεωρία της ζωής καθορισμένη και προπαντός ενιαία".

Σ' ένα άλλο του σημείωμα στηλίτευε ο Χρ. Χρ. τον Ρώσο συγγραφέα Λεονίντ Αντρέγιεφ, γιατί σ' ένα βιβλίο του πούχε κυκλοφορήσει στα ελληνικά "δεν μπόρεσε να νιώσει την δημιουργό πνοή της Επανάστασης, τον παλμό της ζωής που έπαλλε στο έθνος".

Σ' ένα από τα κείμενα του ο Χρ. Χρ. τόλμησε να ξανοιχτεί και να παρουσιαστεί σαν Κομμουνιστής. Αυτό ήταν αρκετό για να ξεκινηθεί μια λυσσασμένη επίθεση ενάντια στο περιοδικό από τους σιοταδιστικούς κύβηλους, που κυριαρχούσαν παντού, που ζητούσαν την κεφαλή του ιερδσύλου επί πέλαι. "Κομμουνισμός και Τέχνη δεν έχουν καμιά σχέση" - έγραφαν στα έντυπα τους. Ήταν αυτή η επίθεση, που εξανάγκασε τον Χρ. Χρ. να εγκαταλείψει το νησί - φοίτησε αργότερα σε σχολή της Διεθνούς στην Σοβιετική Ένωση και βρήκε την θέση του στο ΚΚΕ φτάνοντας μέχρι τις ψηλότερες βαθμίδες του.

Για να συλλοβεί κανείς το πόσο δύσκολα ήταν τα χρόνια εκείνα και πόσο ηρωϊσμός χρειάζονταν για ν' ανοίξει ο δρόμος να περάσουν οι νέες, επαναστατικές ιδέες θα πρέπει νάχει υπόψη του τις συνθήκες που επικρατούσαν στο νησί, τον σιοταδισμό που κυριαρχούσε, ένας σιοταδισμός ανήμιτος με μια ^{τυχαία} υπερεθνικοφροσύνη, που βόλευε τους μεγαλεμπόρους και τους τοιογλύφους που λυμαίνονταν μαζί με τους Άγγλους αποικιστές και για λογαριασμό τους, στον τόπο. Οι συνθήκες ζωής του λαού, της αγροτιάς και των φτωχών στρωμάτων της πόλης ήταν περισσότερο από άθλιες, ο χαφίές βρϊσιουνταν παντού, οι επαφές με το εξωτερικό ελάχιστες, τα σιδέρπια σωματεία, που μόλις τότε έκαναν την εμφάνιση τους, αναιμιιά.

Οι μαρξιστικές ιδέες όμως προχωρούσαν και κατάντιούσαν έδαφος κι η επίσημη πράξη της ίδρυσης του Κομμουνιστικού Κόμματος το 1926 έδωσε μια ισχυρή ώθηση σ' όλες αυτές τις διαδικασίες μέσα στο κυπριακό εποικιοδόμημα.

Ο Τεύκρος Ανθίας - γυρίζοντας μέσα στο 30 από την Αθήνα, όπου είχε εντυπωσιάσει με τα ολόδροσα εκείνα σφυρίγματα του αλήτη, βρϊσιει φυσιολογικά την θέση του μέσα στο παράνομο ΚΚΚ και με τα τολμηρότατα από πλευράς κοινωνικής κριτικής βιβλία του "Δευτέρα Παρουσία" και "Πουργατόριο" κερδίζει τον αφορισμό της επιλησίας.

Ο κομμουνιστής Ανθίας που καθιερώνεται σαν μια από τις πρώτες φωνές στην κυπριακή αγωνιστική ποίηση θα χαιρετίσει το 1935 τους "Στεναγμούς και πόθους" του Γιάννη Λέφιη για την "ώριμη σιέφη", την "Πλέρια γνώση της ζωής" και την "αιριβοπληρωμένη οδύνη", που βρίσκονταν στο υπόβαθρο τους.

Το 1938 σε μια διάλεξη του στον "Κινύρα" στην Πάφο ο Τ. Ανθίας τόνιζε, ότι το κύριο χαρακτηριστικό στην κυπριακή ποίηση εκείνη την περίοδο ήταν η κοινωνιοδότητά της, η απόκριση στις ανάγκες των καιρών. Και παράθετε μια σειρά από ονόματα ποιητών που "η δουλειά τους δεν ήταν πρωτόλεια"!

Λίγο πιο ύστερα ο Τεύριος Ανθίας θα στήσει μέτωπο πάλι στο περιοδικό του την "Φλόγα" απ' όπου θα πάσχιζε να συγιεντρώσει τις "υγιείς, αληθινές πνευματικές δυνάμεις". Ο νεαρός τότε Κώστας Παρτασίδης με άρθρο του στο τεύχος του Γεννάρη 1946 απευθυνόμενος προς την κυπριακή διανόηση την καλούσε να ενστερνιστεί τις πρωτόπδες ιδέες και ν' ακιολουθήσει το παράδειγμα των μεγάλων της γαλλικής διανόησης, που εντάσσονταν μέσα στο Κόμμα για "να κατέβουν στην μάχη όχι μόνο με την τέχνη αλλά με ολόκληρο το είναι τους".

Δεν είναι φυσικά σκοπός του άρθρου να δώσει την ιστορία της κυπριακής μαρξιστικής σιέφης στον χώρο της τέχνης. Ειπείνο, μονάχα, που μπορεί με σιγουριά να ειπωθεί είναι ότι οι καλλιτέχνες - δημιουργοί που θήτευαν στα νάματα του Επιστημονικού Κομμουνισμού και πίστευαν σ' αυτόν, κάνοντας τον προσωπιή τους υπόθεση, άφησαν βαθειά τα ίχνη τους στην πνευματική ζωή του τόπου. Και τούτο γιατί δίνονταν ολοκληρωτικά στον λαό τους και δεν χάνονταν ούτε σε ψυχαναλύσεις ούτε σε μενεξεδεμένα δειλινά. Μπάζοντας τον ευατό τους, λόγω της ιδεολογικής τους τοποθέτησης και του πνεύματος της αυτοθυσίας και της προσφοράς που τους διακινείχε μέσα στο επίκεντρο των γεγονότων έπαιρναν την θέση της μαχητικής πρωτοπορείας του λαού τους.

Η "Κυπριακή Συμφωνία", αυτός ο αξεπέραστος σε ομορφιά και ρωμαλεότητα ύμνος προς το νησί με τις τόσες προεκτάσεις και προς τα πίσω και προς τα μπρός, αυτή η ολοκληρωμένη εν κινήσει εικόνα της Κύπρου, όπου σμίγει το πανανθρώπινο, το ιστορικά μεταβλητό, το εθνικό, το ταξικό με το προσωπιό δεν θάταν δυνατό να δημιουργηθεί αν ο Θεόδωρος Πιερίδης δεν ήταν ο ιδεολόγος Μαρξιστής ποιητής.

~~Πρέπει να πούμε~~ Αυτή η παράδοση του Πιερίδη της όλο πάθος και κατ'άμετρο αντίρρησης της ζωής, μέσα στις αληθινές της διαστάσεις έθεσε αποφασιστικά την σφραγίδα της πάνω στην κατοπινή εξέλιξη της κυπριακής λογοτεχνίας. Έτσι στους κρσιμους και δίσειτους καιρούς, που ακολούθησαν κράτησε η λογοτεχνία μας τον σφυγμό του λαού και της μαρτυρικής πατρίδας. Η όξυνση του απελευθερωτικού αγώνα, η επιβολή της Ζυρίχης και του Λονδίνου, που τοποθέτησε βραθυφλεγείς βόμβες στα θεμέλια του κουτσουρεμένου κράτους, η πρώτη μεγάλη κρση του 1963-64 όταν το νεοσύστατο κράτος δέχτηκε τ'απαισιώδη κτυπήματα των νατοϊκών κέντρων, η κατοπινή βασανιστική, αιματηρή γραμμή που οδήγησε στην συμφορά του καιλοκαιριού του 1974 όλ'αυτά τα συγκλονιστικά βιώματα μετουσιώθηκαν ~~κράτος επιβολή~~ σε τέχνη, που στις στιγμές τις καλύτερες και τις πιο ευτυχισμένες έφτασε σε ψηλά, ζηλευτά επίπεδα. Οι Κύπριοι καλλιτέχνες - δημιουργοί ταυτίστηκαν στην μεγάλη τους πλειοψηφία μέσα σ'αυτά τα χρόνια ~~κράτος~~ με τον λαό τους, με τα πιο βαθειά του αισθήματα, έκαναν την μοίρα του μοίρα τους, τους προβληματισμούς του προβληματισμούς τους δίνοντας έτσι στα έργα τους ειςένη την τόσο απαραίτητη για ένα πραγματικό έργο τέχνης "λαϊκή ματιά".

Μέσα σ'αυτή την στράτευση των καλλιτεχνών - δημιουργών κεντρική θέση κατέχουν οπωσδήποτε οι Κομμουνιστές, που οι γραμμές τους πύκνωσαν τα τελευταία χρόνια κλαισιώνοντας όλους τους τομείς της καλλιτεχνικής έκφρασης - ποίηση, πεζογραφία, κριτική, εικαστικές τέχνες, μουσική, θέατρο. Οι κομμουνιστές, με τον ιδεολογικό επιστημονικό τους εξοπλισμό, την ρεαλιστική, αντίρρηση των κοινωνικών δεδομένων και το επαναστατικό και σοσιαλιστικό πάθος έστρεφαν τους προβολείς τους σ'όλες τις κτυχές του κυπριακού δράματος.

Πρέπει να πούμε στο σημείο αυτό, ότι μια σειρά ιστορικές συγκυρίες και η καταθλιπτική πρέση, που ασκούσε πάντα η στεία εθνικοφροσύνη στον ιδεολογικό χώρο κράτησε για καιρό την Κύπρο σαν συγκριμένο κοινωνικό χώρο ειτός της αντίνας της καλλιτεχνικής σύλληψης. - Με το θέμα αυτό • είχα ασχοληθεί και σε παλαιότερη μελέτη μου για τους Θεόδωρο Πιερίδη και Τεύερο Ανθία. - Κι'είναι προς πίστη των καλλιτεχνών - δημιουργών του προοδευτικού αριστερού χώρου που στις κρσιμες ώρες δεν ανταποκρίθηκαν απλώς στο κάλεσμα της πατρίδας αντιδρώντας άμεσα στον πόνο της και στις ηρωικές της εξάρσεις αλλά προχώρησαν και πιο πέρα για να φωτίσουν

σε βάθος και σφαιρικά ολόκληρο το πρόβλημα της Κύπρου. Οι δικαιονοτικές σχέσεις λ.χ. που συνθέτουν μια ουσιαστική πλευρά του κυπριακού προβλήματος και ο αγώνας ενάντια στον σωβινισμό, πούναι μια κατάρρα, που συνοδεύει και τώρα αιόμα την ζωή μας είναι θέματα που συγγινούν ιδιαίτερα τους Κομμουνιστές λογοτέχνες. Κι' αξίζει εδώ ν' αναφέρουμε, ότι τα ίδια αυτά θέματα απασχολούν και τους Τουρκοκύπριους λογοτέχνες ειςείνους ιδιαίτερα πούναι τοποθετημένοι ~~αριστερά χώρου~~ ^{κεσοδωμά}. Κι' είναι πολλά τα δείγματα αυτής της τουρκοκυπριακής γραφής, που αφήφώντας την τρομακτική πύση, που ασινούν απάνω της οι τουρικινές κατοχινές δυνάμεις κι' η σωβινιστική ηγεσία προβάλλουν με τους πιο διαφορετικούς τρόπους το ενιαίο του κυπριακού χώρου, την κοινή πατρίδα, την κοινή μοίρα Ελλήνων και Τούρκων. Είναι κι' αυτό, κατά την άποψη μας, αυτή δηλαδή η Τουρκοκυπριακή λογοτεχνική παραγωγή, που για μια σειρά λόγους μεταφραστικινούς κυρίως δεν είναι γνωστή σε μας, μια αιόμη επιβεβαίωση του σημαντικινού ρόλου, που διαδραματίζουιν οι μαρξιστικινές ιδέες στην Κύπρο και τούτο στον ευαίσθητο χώρο της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Είναι πεποίθηση πολλών, ότι υπάρχει τέτοιος φορτισμός και τέτοιο απόθεμα βιωμάτων μέσα στον Κύπριο καλλιτέχνη, που δικαιολογημένα αναμένεται κάποια έκρηξη, που θα γεννήσει μεγάλα έργα ~~αυτού~~ ^{τέχνης}. Ψτάνει και το οργανωμένο κοινωνικό σύνολο και κυρίως το κράτος με την πολιτική του να δημιουργήσει το ευνοϊκό κλίμα γι' αυτή την δημιουργία. Κάτι που είναι εφικτό έχοντας υπόψη μας τις θετικινές εξελίξεις σαν αποτέλεσμα των προεδρικινών εκλογών. Κι' είναι εδώ όπου η μαρξιστική σκέψη καλείται να διαδραματίσει αυξημένο ρόλο παρεμβαίνοντας με μεγαλύτερη αποφασιστικινότητα, γνώση, ευλιγισία και πειστικινότητα στα θέματα της κουλτούρας.

Δεν χωρεί αμφιβολία, ότι η συνεχής, σταθερή άνοδος της ισχύος, του κύρους και της ακτινοβολίας του Κόμματος της Κυπριακής Εργατικινής Τάξης, του Κόμματος που εκφράζει δημιουργικά τις ιδέες του Επιστημονικινού Κομμουνισμού το γεγονός ότι το ΑΚΕΛ αποδεδειγμένα και στην πράξη διαδραματίζει ένα πρωτοπορειαικό ρόλο μέσα στην κυπριακή ζωή και τούτο μέσα σε συνθήκες εξαιρετικινά δύσκολες, εξασινεί την επίδραση του και στα ζητήματα της κουλτούρας συμβάλλοντας έτσι ώστε να δημιουργούνται έργα, που φέρουν μέσα τους την πνοή του ουμανισμού και της αλλαγής. ~~Απτό το γεγονός δεν μπορεί παρά να επενεργά θετικινά πάνω σ' ολόκληρη την ομογένεια των καλλιτεχνών - δημιουργών νουσιμένου ότι θέτει εξ' αντιπαικινμένου μπροστά της κριτική ρεα, τα οποία δεν μπορεί ν' αγνοήσει.~~

Οι αναθυμιάσεις της ~~σκέψης~~ που παρατηρείται σήμερα μέσα στα υποπροϊόντα της κουλτούρας του καπιταλιστικού ιδισμού, που κατακλύζουν το νησί σε συνδιασμό με την χρεωκοπία από τα ίδια τα πιερά δεδομένα της υπεριακής πραγματικότητας πλαστών αξιών, δοξασιών και αντιλήψεων, που κρατούσαν για χρόνια δέσμιους αρμετούς πνευματικούς ανθρώπους του νησιού, σπρώχνουν σήμερα ολοένα και περισσότερους πραγματικούς καλλιτέχνες δημιουργούς προς τις νέες σοσιαλιστικές ιδέες, που όλο σφρίγγος αναπλάθουν τον ιδισμό και εγγυούνται την αναζωογόνηση του.

Παν. Παλιονίδης.

1983